

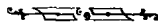
(Յովհ. պատմաբան) որոնք զլիսաւոր պաշտօն մ'ունէին կաթողիկոսարանին մէջ . « Ստեփանոս եպիսկոպոս Դրան կաթողիկոսարանին » ինչպէս կը ստորագրէ իր անունը թէ Սադ (1807ի) և թէ Առանայի (1816ի) ժողովներուն մէջ¹ : Մետասանեւորդ դարու մէջ յետ Սարգսի « հրամանաւ նորա նստուցանեն յաթոռ կաթողիկոսութեան Հայոց զտէր թէոդորոս՝ գիրան եպիսկոպոս տեառն Սարգսի Հայոց կաթողիկոսի (Մ. Ուռնայեցի ՃԺԵ) : Թերեւս նոյն պաշտօնը ունէին նաեւ Դրան վարդապետ և Դրան Սարկաւագ կարողիկոսութեան, ինչպէս որ կը յիշուի նոյն 1807ի Սադ ժողովոյն մէջ . « Մարտիրոս վարդապետ Դրան կարողիկոսարանին » . 1173ի յիշատակարանի մը մէջ կը յիշուի « արդիւնական վարդապետն Ստեփանոս » որ Դրան Սարկաւագ էր տեառն Ներսիսի հայրապետի » և այս յիշատակագրէս կը հետեւցուի որ Դրան Սարկաւագը պաշտօնին անունն է և ոչ թէ աստիճանին, վասն զի Ստեփանոսը՝ միանգամայն վարդապետ է, որ քահանայական աստիճանը ունեցած պէտք է ըլլայ : Ինչպէս թագաւորները սեւեռակապտո ունէին՝ այսպէս նաեւ կաթողիկոսները, որոնք եկեղեցական անձինքներէն պէտք էին ըլլալ : Անաստաս որ Ներսէս Գ. յաջորդեց « էր Սննկապետ Ներսիսի » (Ասողիկ, էջ 99) » :

Փակակալը կաթողիկոսարանի եկեղեցւանն էր . Եզր դեռ կաթողիկոս չընտրուած՝ էր փակակալ սրբոյն Գրիգորի (Յովհ. կաթող.) և ասորմէ վերջը այդ պաշտօնը Յովհան Մայրազումիցին առաւ, ինչպէս կը գրէ Ասողիկ թէ՛ Եւրը Հերակլին գնաց « ոչ տանելով ընդ իւր զՅովհան փակակալ սրբոյն Գրիգորի » (Ասողիկ, էջ 87), և վերոյիշեալ յիշատակարանին մէջ յետ յիշել խնդրելու զՍտեփանոս որ « Դրան Սարկաւագ էր տեառն Ներսիսի հայրա-

պետի » կ'աւելցնէ իսկոյն « և զՅակոբ եկեղեցւան », աս ալ թերեւս պաշտօնակից էր Ստեփանոսի Դրան Սարկաւագին, փակակալ ըլլալով կաթողիկոսարանի եկեղեցւոյն :

Կային դեռ ուրիշ պաշտօնատէրներ, ինչպէս Դարապետ կաթողիկոսի (Մ. Ուռնայեցի), Հիւրատես կաթողիկոսարանի (Արիստ. Լաստիվերցի գլ. Ժ. էջ 48) և Սարկաւագապետ կաթողիկոսի և դեռ ուրիշներ որոնք յանուանէ չեն յիշատակուած մեր պատմագրաց քով² :

Հ. Մ. ՊՈՏՈՐԵԱՆ

ՁԵՆՏ ՊԱՇՏԱՄԱՆ ՏԵՆՁԻ

Առ Հ. Գ. ՆԱՌԱԿԵՒՈՒՄ

Փարպեցոյ (էջ 2, տող 37) հետեւեալ խօսքը « Ջըրմել մա մա Սրբոյն Գրիգորի, զհետ պաշտաման տնչիւ զմահաւակութիւն սրբոյն » ուղղագրած էիք « զհամեռն պաշտաման, զտամջիւ » և այլմ. չաւան էք այս ուղղագրութեան, միայն « տնչիւ » ը սրբագրելով « դիցմ » (զմեռն պաշտաման դիցմ). Սակայն փարպեցիմ կը թուի ուղղակի ակնարկել Ազաթամզեղոսի հետեւեալ տեղիմ . « Ել և զմաց առ Տրդատիոս ըստ հետ պաշտաման, թարցումէր զամծմ » (էջ 42) :

Բայց Ազաթամզեղոսի այս տեղմ ալ ամնակամալի է և ամնիթծեղտ է ուղղագրել զայմ այսպէս . « Ել և զմաց (Գրիգոր) առ Տրդատիոս զհետ պաշտաման » (ծառայութիւմ գտմելու, ձմմտ. երթալ զմտ արդարութեան, և այլմ) :

Յիրաւի փարպեցոյ ըմթիքցուածը՝ « Ջըրմել մա մա զհետ պաշտաման » ցոյց կու տայ որ Ե. զարու Ազաթամզեղոսի մէջ՝ ըստ չկար այլ էր « Զհետ պաշտաման » զոր ըմթիքմակողմերէմ ոմմմ « Զմեռն » կարեղացած էիմ : — Ազաթամզեղոսյ զաղափարողք երկու շաւղով ըմթացած եմ, երկու տեսակ ուղղագրութիւմ կատարած . ոմմմ « Զհետ պաշտաման » զոր փոխած եմ Ըստ հետ պաշտամանի ամիմաստ՝ քայց քերականորէմ զէթ աւելի կամոմաւոր (ձմմտ. Բուզ. էջ 35 « ըստ հետ կամաց » զոր կ'ուղղէք « զմտ կամաց » . կ'ի. րիւի ըստի սղագրութեան ծնւ մը կար՝ « Զ » ի մմաւնող). իսկ զապար փարպեցիմ՝ իր ձեռագրիմ մէջ պակաս մ'եմթագրելով՝ տնչիւ բառմ աւելցուցած է :

Հ. Կ. Տ. ՍԱՆԱԿԵԱՆ

1. Համեռնաւ Չամբ. Պատմ. Հայոց հտ. Գ. Ա. դեքս. Վ. Պաշտանի՝ Պատմ. կաթողիկէ վարդապետ. Վիեննա 1875 . Ինք. 275, 281, 297.

2. Հմմտ. Ինքիճեան Հ. Ղուկաս, Հնախօսութիւն հտ. Գ. էջ 274 .